

6. Лоренц К. Агрессия [Текст] / К. Лоренц [пер. с нем. Г. Швейник]. – М.: «Прогресс», 1994. – 272 с.

7. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности [Текст] / Э. Фромм [пер. с нем. Э. Телятниковой]. – М.: АСТ, 2006. – 635 с.

8. Фуко М. Рождение биополитики. Курс лекций, прочитанных в Коллеж де Франс в 1978–1979 учебном году [Текст] / М. Фуко [пер. с франц. А. В. Дьякова]. – СПб.: «Наука» РАН, 2010. – 227 с.

9. Олескин А. Что такое биополитика [Электронный ресурс] / А. Олескин. – Режим доступа: <http://www.sevin.ru/fundecology/biopolitics/whatisbp.html>

10. Vlavianos Arvanitis A. Biopolicy – Building a green society [Электронный ресурс] / A. Vlavianos Arvanitis // Cadmus, 2011. – Режим доступа: <http://www.cadmusjournal.org/node/73>

References

1. Oleskin A. V. Biopolitika. Politicheskiy potentsial sovremennoy biologii [Текст] / A. V. Oleskin. – М.: Nauchnyy mir, 2007. – 459 с.

2. Peterson A., Somit A. Biology and politics: The cutting edge [Текст] / A. Peterson, A. Somit. – UK: Emerald Group Publishing, 2011. – 231 p.

3. Psihologos. Entsiklopediya prakticheskoy psikhologii [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa: http://www.psichologos.ru/articles/view/typy_temperamenta_po_gippokratu

4. Monteske Sh. O duhe zakonov [Текст] / Sh. Monteske. – М.: Myisl, 1999.

5. Darwin Ch. Proishozhdenie vidov putem estestvennogo otbora ili sohraneniye blagopriyatnykh ras v borbe za zhizn [Текст] / Ch. Darwin. – СПб.: «Наука», 1991.

6. Lorents K. Agressiya [Текст] / K. Lorents [пер. с нем. G. Shveynik]. – М.: «Прогресс», 1994. – 272 с.

7. Fromm E. Anatomiya chelovecheskoy destruktivnosti [Текст] / E. Fromm [пер. с нем. E. Telyatnikovoy]. – М.: АСТ, 2006. – 635 с.

8. Fuko M. Rozhdeniye biopolitiki. Kurs lektsiy, pročitannykh v Kollezh de Frans v 1978–1979 uchebnom godu [Текст] / M. Fuko [пер. с франц. А. В. Дьякова]. – СПб.: «Наука» РАН, 2010. – 227 с.

9. Oleskin A. Chto takoe biopolitika [Elektronnyy resurs] / A. Oleskin. – Rezhim dostupa: <http://www.sevin.ru/fundecology/biopolitics/whatisbp.html>

10. Vlavianos Arvanitis A. Biopolicy – Building a green society [Elektronnyy resurs] / A. Vlavianos Arvanitis // Cadmus, 2011. – Rezhim dostupa: <http://www.cadmusjournal.org/node/73>

Kravets A. U., candidate of political sciences, Ph.D Associate Professor, Department of Political Science Oles Gonchar Dnipropetrovsk National University (Ukraine, Dnepropetrovsk), kravets_nastya@inbox.ru

Biopolitics as a new discipline in a modern political science

Biopolitics as a new scientific discipline is the main aim of the article. Having applied general scientific principles of cognition (historicism, system approach and objectivity) there were analyzed origins of biopolitics, history of development, role in a modern political space. It was determined that in scientific community still no single point of view about origins of biopolitics, specified political aspects of biopolitics, proposed definition of biopolitics as a new discipline in a modern political science.

Keywords: biopolitics, homo political, political behavior, political process.

Кравець А. Ю., кандидат политических наук, доцент кафедры политологии, Днепропетровский национальный университет им. Олеся Гончара (Украина, Днепропетровск), kravets_nastya@inbox.ru

Становление биополитики как самостоятельной научной дисциплины в рамках современной политической науки

Основной целью исследования является становление биополитики как самостоятельной научной дисциплины. На основе применения общенаучных методов познания – историзма, системности и объективности, проанализированы истоки биополитики, история становления, роль в современном научном пространстве. Установлено, что в научном сообществе до сих пор нет единого представления об истоках биополитики, конкретизировано те аспекты биополитической проблематики, которые являются актуальными для современной политической теории и практики, предложено определение биополитики в качестве отдельного направления современной политической науки.

Ключевые слова: биополитика, «человек политический», политическое поведение, политический процесс.

* * *

УДК 321.01:341.218.2–047.275

Теленко О. М.,
кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби, Львівський національний університет ім. Івана Франка (Україна, Львів), atelenko@inbox.ru

НЕВИЗНАНІ ДЕРЖАВИ СУЧАСНОГО СВІТУ: СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ТА ПРОБЛЕМА ВИЗНАННЯ

Досліджено сутність поняття «невизнані держави», висвітлено його трактування різними вченими. Окреслено визначальні ознаки невизнаних держав: досягнення де-факто незалежності, відсутність повноправного членства у міжнародному співтоваристві, продемонстроване бажання отримати де-юре незалежність. Показано основні варіанти реакції міжнародного співтовариства на сецесію, зокрема, запровадження санкцій, ігнорування невизнаних держав, часткова підтримка і визнання. Зазначено, що вирішення проблеми невизнаних держав може сприяти створення чіткого механізму перетворення невизнаної держави на визнану. Надаючи перевагу визнанню чи невизнанню певного геополітичного утворення, держави апелюють до принципу самовизначення націй або до принципу територіальної цілісності держав. Визнання держави залежить від загрози конфлікту на відокремленій території, позиції зацікавлених сторін і збігу політичних обставин на міжнародній арені. Описані можливі варіанти розвитку подій, пов'язаних з невизнаними державами: повернення до складу материнської держави, поглинання державою-покровителем, широке визнання незалежності, тривале замороження проблеми та ін.

Ключові слова: невизнана держава, де-факто держава, міжнародне визнання, дипломатичні відносини, сецесія, незалежність.

Невизнані або частково визнані міжнародним співтовариством держави, їх функціонування, розвиток і місце у міжнародній системі є одним із найболючіших і найскладніших питань сучасного світу. Хоча ці утворення й володіють такими атрибутами державності, як населення, територія, уряд, збройні сили, державна символіка, національна валюта та інші, їх життєдіяльність суттєво обмежується тим, що вони не мають широкого визнання з боку держав – членів ООН. Це негативно впливає на їх економічний розвиток, обмежує доступ до міжнародних організацій і ринків, ускладнює їх співпрацю з суверенними державами у різних сферах. У сучасному світі невизнаних або частково визнаних держав є досить багато, частина з них перебувають у невизначеному стані роками або навіть десятиліттями. Кожне таке політичне утворення має власну історію виникнення та особливості розвитку. Актуальність теми статті зумовлена необхідністю вивчення проблем, з якими стикаються невизнані держави, щоб на основі цього зрозуміти наскільки важливим є міжнародне визнання.

Невизнані держави були об'єктами дослідження багатьох учених сучасності. Серед них можна виокремити таких дослідників, як Т. Далявська, Н. Касперсен, П. Колсто, С. Осіпова, С. Пегг, Ф. Попов, М. Рігл, З. Сілаєва, Дж. Стенфілд, А. Херберг, К. Цховребов.

Метою статті є визначити сутність поняття «невизнані держави» і проаналізувати проблему їх визнання.

У сучасному світі є держави, які проголосили свою незалежність, однак вона не підтверджена міжнародним визнанням. У літературі їх називають по-різному: «самопроголошені держави», «де-факто держави», «квазідержави», «невизнані держави», «псевдодержави», «виртуальні держави» та ін. Ці терміни часто вживаються як синоніми, хоча вони наголошують на різних аспектах позначуваних суспільних утворень. Словосполучення «де-факто держава» акцентує увагу на внутрішній організації політичних утворень, «самопроголошена держава» – на самовільному від'єднанні частини території держави і проголошенні її незалежності. Як

значає Ф. Попов, останній термін слід вживати з обережністю, «оскільки він може позначати як «державу де-факто», що реально існує, так і «самопроголошену» фікцію, яка не має жодних ознак і підстав існування [4]. Терміни «квазідержави» і «псевдодержави» мають емоційний відтінок, адже наголошують на несправності, уявності, надуманості геополітичних утворень. Термін «невизнані держави» найбільш точно відображає той факт, що вони, володіючи усіма атрибутами легітимної держави, не домоглися міжнародного дипломатичного визнання.

Н. Касперсен і Е. Херберг називають невизнані держави «неіснуючими територіями» у міжнародних відносинах, хоч вони виглядають і діють як держави, однак не є ними у загальноприйнятому чи правовому сенсі, оскільки їм не вдалося набути широкого міжнародного схвалення. До того ж, невизнані держави спричиняють невіршені конфлікти: приналежність території, яку вони контролюють, оспорюється і вирішення цього спору не знайдено [7, с. 7]. Дослідники виходять з того, що територія, на якій проголошено де-факто державу, як правило, формально належить іншій державі, яка є членом міжнародного співтовариства і не визнає її самовільної сецесії. У такому випадку факт широкого визнання чи невизнання залежить від позиції «материнської» держави, яка у переважній більшості випадків прагне повернення від'єднаної частини до свого складу.

Подібну характеристику невизнаній державі дає Д. Ніколаєв, зазначаючи, що її можна визначити як «організацію незалежної публічної влади на території, яка за формально-правовими підставами є частиною іншої держави» [2, с. 39]. До основних цілей створення незалежних держав автор відносить прагнення народу, етносу і спільноти людей самостійно визначати своє політичне життя, а також стремління до територіальної незалежності від держави, частиною якої вони колись були [2, с. 38–39].

Дослідниця з Придністров'я С. Осіпова наголошує на міжнародно-правовому аспекті невизнаних держав. З її точки зору «невизнані держави» – це загальна назва світових геополітичних утворень, які, володіючи усіма ознаками державності (населення, контроль над територією, система права та управління, фактичний суверенітет), водночас не мають повного або часткового міжнародного дипломатичного визнання і тому не можуть де-юре виступати як суб'єкт міжнародних відносин [3, с. 124]. Справді, відсутність дипломатичних відносин держави суттєво звужує можливу сферу її діяльності на міжнародній арені. Невизнане політичне утворення світова спільнота сприймає як «нелегітимне».

Уже згадана Н. Касперсен у співавторстві з Г. Стенсфілдом виокремлюють три визначальні ознаки невизнаних держав:

1) вони досягли де-факто незалежності, включаючи контроль над територією, яку вдалося утримати, принаймні, протягом двох років. Невизнані держави контролюють більшість території, на яку претендують, включаючи «столицю» території і ключові регіони, що відрізняє їх від інших сепаратистських рухів. Територіальний контроль не обов'язково є абсолютним; вони можуть домагатися більшої території, ніж та, якою вони тепер володіють, а її величина може періодично коліватися;

2) вони не набули міжнародного визнання чи, навіть, якщо визнані деякими державами, не є повноправними членами міжнародної системи суверенних держав;

3) вони продемонстрували бажання отримати повну де-юре незалежність або шляхом формального проголошення незалежності, або шляхом проведення референдуму, або шляхом інших дій чи декларацій, які демонструють чітке бажання самостійного існування [8, с. 3–4]. Отже, визначальними критеріями невизнаної держави є внутрішньополітична організація і контроль над певною територією, широке міжнародне визнання, відверте прагнення отримати повну незалежність й увійти у міжнародну систему як повноцінний учасник. Міркувань, які б обґрунтовували обрання терміну контролю над територією у два роки як критерію набуття проголошеною державою статусу невизнаної, ці автори не наводять.

У сучасному світі невизнаними державами є Нагірно-Карабахська Республіка, Придністровська Молдавська Республіка, Турецька Республіка Північного Кіпру, Абхазія, Південна Осетія, Сомаліленд, Сахарська Арабська Демократична Республіка, Косово, Палестина, Тайвань та ін. Чіткого розмежування невизнаних і частково визнаних держав немає. У політичній науці зазвичай друга категорія держав вважається складовою першої, тому поняття «невизнана держава» має умовний характер. Навіть серед перелічених прикладів є такі, які можна віднести до стовідсотково невизнаних (Сомаліленд), такі, що визнаються однією або декількома державами (Турецька Республіка Північного Кіпру, Республіка Абхазія), такі, що визнаються досить великою кількістю суверенних держав (Косово, Палестина). Водночас є держави, невизнання яких окремими членами міжнародного співтовариства суттєво не впливає на їх участь у міжнародно-правових відносинах і їх не вважають невизнаними. КНДР і Південна Корея не визнають одна одну, Вірменія не визнає Пакистаном, Ізраїль – багатьма арабськими державами.

Міжнародне співтовариство традиційно обирало три головні види реакції на існування де-факто держав: активне протистояння їм у формах ембарго і санкцій; загальне ігнорування їх і відмова співпрацювати з ними; певне обмежене схвалення і визнання їх існування. Кожен з цих варіантів має свої переваги і недоліки та супроводжується різними наслідками для міжнародної спільноти і для самої держави де-факто [10, с. 4]. Встановлення дипломатичних відносин з новим політичним утворенням може спричинити конфлікт з «материнською» державою, зв'язки з якою можуть бути значно вигіднішими в економічному, культурному чи іншому сенсі, ніж з невизнаною державою, що зазвичай невелика за територією та населенням, слабо розвинена. Водночас багато невизнаних держав розраховують на військову, економічну і дипломатичну підтримку зовнішнього покровителя. Не знайшовши зовнішнього патрона така держава намагається налагодити якомога більше міжнародних зв'язків. Єдиною державою, якій вдалося досягти високого рівня соціально-економічного розвитку за умов обмеженого визнання, є Тайвань.

Політичні еліти невизнаних держав висувають вимоги міжнародного визнання, аргументуючи їх: 1) появою внутрішньої ефективності (спроможністю контролювати територію і населення в межах певної юрисдикції);

2) територіальною та урядовою легітимністю (яку демонструють за допомогою демократичних політичних систем та інструментів прямої демократії); 3) історичною традицією державності; 4) правом на самовизначення [11, с. 26].

У міжнародному публічному праві міжнародне визнання не є належним чином визначене, немає чіткого механізму, за яким невизнаний суб'єкт міг би перетворитися на визнаний, не встановлено ні кількості країн, необхідних для такого переходу, ні порядку міжнародного визнання. Показовим є приклад Косово, яке визнане більш ніж сотнею держав, однак вважається лише частково визнаною державою. Подібною є ситуація з Палестиною, яку, попри визнання більше ніж половиною держав світу, членство в Лізі арабських держав, статус спостерігача в ООН, зазвичай відносять до частково визнаних.

Акт визнання нової держави належить до компетенції урядів держав світу, кожна з яких може визнавати або не визнавати незалежність тієї чи іншої держави, виходячи з власних інтересів. Процедура «централізованого» визнання не існує. На сучасному етапі розвитку міжнародного права цю функцію де-факто виконує членство в ООН. Тому пропускається, що невизнана держава володіє усіма атрибутами легітимної держави, крім членства в ООН [4]. Прийняття держави в члени ООН може відбутися лише за рішенням Генеральної Асамблеї ООН за рекомендацією Ради Безпеки ООН, підтриманою 9 з 15 держав – членів Ради Безпеки ООН при тому, що 5 постійних членів Ради Безпеки мають право накладати вето. У разі схвалення Ради Безпеки ООН рекомендація передається в Генеральну Асамблею ООН, де рішення може бути схвалене кваліфікованою більшістю в дві третини голосів. Однак, як зазначає К. Цховребов, «сама ж ООН не володіє повноваженнями визнання того чи іншого державного утворення, оскільки воно належить до компетенції суверенних держав» [6, с. 187].

Перед міжнародним співтовариством постає завдання чіткого окреслення норм, які б сприяли адекватному вирішенню проблеми. Однак кодифікація інституту визнання і конкретизація правил з цього питання вимагали б «від визнаних держав погодитись на принципи, які б сприяли їх власному територіальному розпаду» [8, с. 2]. Сучасні спірні держави входять у сферу геополітичних інтересів Росії, Туреччини, США та інших важливих гравців на міжнародній арені, що ускладнює розв'язання цього питання. Не безпідставно Т. Далявська вважає, що міжнародне співтовариство тривалий час вважало проблему невизнаних держав швидкоплинним явищем – результатом збігу поточних обставин, частиною гри політичних інтересів світових гравців [1, с. 77]. Важливість цього питання залишається недооціненою. Однак затвердження процедури і критеріїв визнання змусило б держави їх неухильно дотримуватися, а це не завжди відповідає їх інтересам. Тому держави за умов невизначеності часто проявляють непослідовність, визнаючи одні самопроголошені державні утворення і виступаючи проти інших.

Неоднозначність проблеми закладена у принципах міжнародного права, окреслених у Статуті ООН. Так, існує колізія принципів права націй на самовизначення і непорушності державних кордонів. Хоча вони є рівними з точки зору міжнародного права, країни надають перевагу

одному на протизагу іншому, виходячи з «політичної доцільності», враховуючи переваги і недоліки, які може спричинити акт визнання. Тому «проблему визнання незалежності не можна оцінювати з юридичної точки зору, без урахування політичної складової, оскільки, з одного боку, визнання – це інститут міжнародного права, а з іншого – це політичний акт» [5, с. 134]. Класичним є приклад проголошення незалежності держави Бангладеш від Пакистану на початку 70-х років ХХ ст., визнання якої відбулося з урахуванням принципу права націй на самовизначення. При вирішенні подібної ситуації приблизно в той самий час в африканській країні Нігерії, одна з провінцій якої проголосила незалежність під назвою Біафра, держави апелювали до принципу непорушності державних кордонів і відмовили їй у визнанні. Головна причина крилася у вибухонебезпечності африканського континенту, державні кордони на якому прокладені без урахування етнічних, релігійних та інших особливостей. Відповідно прецедент визнання республіки Біафра міг би викликати хвилю національно-визвольних рухів в Африці, сприяти неконтрольованому і масовому проголошенню незалежних держав на континенті.

На світовій карті є багато територій, які існують у ситуації невизначеності, у стані «ні миру, ні війни». Упродовж тривалого часу у цих географічних периферіях держав можуть тліти невирішені (або такі, які вирішити неможливо), однак значною мірою призабуті конфлікти [8, с. 2]. П. Колсто вважає, що не здобувши міжнародного визнання або не об'єднавшись з державою-патроном, що у багатьох випадках малоімовірно, вони врешті-решт будуть поглинуті материнською державою або погодяться на автономний статус у межах материнської держави на основі федеративної угоди. Останній варіант є найбільш прийнятним для міжнародної спільноти [9, с. 723]. Справді, у деяких випадках автономізація частини держави, яка добилася сецесії, є оптимальним варіантом вирішення проблеми невизнаних держав, оскільки у такому випадку усувається конфліктогенний компонент між центральною владою і периферією. Однак оскільки самопроголошений статус територій часто вигідний місцевим неурядовим групам, які мають особисті інтереси в певному регіоні, пов'язані з експлуатацією природних ресурсів і промислових підприємств, то для них існування у міжнародно-політичному і правовому вакуумі може бути вигіднішим, ніж перспектива втрати влади і матеріальних благ. Варіант об'єднання з державою-патроном можливий за поступової інтеграції відокремленої території в державні структури покровителя. Зрештою, для деяких політичних утворень незалежність є лише проміжною метою, досягши її, вони прагнуть об'єднання з державою-заступницею. Водночас історія знає випадки широкого дипломатичного визнання колишніх невизнаних держав, що стали наслідками боротьби за незалежність Еритреї, Східного Тимору і Південного Судану від материнських держав Ефіопії, Індонезії і Судану відповідно. Це сталося за сприятливих для новоутворених держав міжнародних обставин.

Отже, невизнані держави і проблеми, з ними пов'язані, ще довго перебуватимуть на порядку денному світової політики. Хоча вони не наділені міжнародною правотворчістю, а їх діяльність обмежена через відсутність широкого дипломатичного визнання, світове співтовариство не може їх ігнорувати. На жаль, міжнародне

право не передбачає чіткої процедури трансформації невизнаної держави у визнану. Це питання є прерогативою суверенних держав, кожна з яких має право визнавати чи не визнавати нове державне утворення. Колективного механізму перетворення невизнаної держави на визнану не існує. Проблему визнання варто розглядати не лише в правовій, а й у політичній площині, оскільки доля нових держав на міжнародній арені залежить від волі держав – членів ООН, позиції материнської держави, держави-покровителя, населення відокремленої частини території та її політичної еліти.

Список використаних джерел

1. Далявська Т. П. Міжнародні технології врегулювання проблем невизнаних держав / Т. П. Далявська // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу]. – 2014. – Вип. 224. – №236. – С.76–81.
2. Николаев Д. Г. Феномен непризнанных государств в мировой политике / Д. Г. Николаев // Вестник Московского университета. Сер. 25. Международные отношения и мировая политика. – 2010. – №1. – С.27–41.
3. Осипова С. А. Непризнанные государства как политико-правовой феномен: теоретико-методологический аспект / С. А. Осипова // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. – Серія: Політологія. – 2011. – Вип. 123. – С.124–127.
4. Попов Ф. От «безгосударственной территории» к «государству де-факто» / Ф. Попов // Международные процессы. – 2011. – Т.9. – №2 (26) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/twenty-sixth/003.htm>
5. Силаева З. В. Признание независимости спорных государств в современной мировой политике / З. В. Силаева // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота. – 2011. – №7 (13): в 3 ч. – Ч.1. – С.134–138.
6. Цховребов К. И. Проблемы статуса непризнанных и частично признанных государств в современном мире / К. И. Цховребов // Вестник Северо-Осетинского государственного университета им. К. Л. Хетагурова. Серия: Общественные науки. – 2013. – №4. – С.186–189.
7. Caspersen N. Engaging unrecognized states. An opportunity and challenge for the EU? / N. Caspersen, A. Herrberg. – Brussels: Initiative for peacebuilding, 2010. – 18 p.
8. Caspersen N. Unrecognized states in the international system / N. Caspersen, G. R. V. Stansfield. – New York: Routledge, 2011. – 253 p.
9. Kolsto P. The sustainability and future of unrecognized quasi-states / P. Kolsto // Journal of Peace Research. – 2006. – Vol.43. – №6. – P.723–740.
10. Pegg S. De facto states in the international system / S. Pegg // Working Paper. – The University of British Columbia. Institute of International Relations, 1998. – №21. – 26 p.
11. Riegl M. Prospects and limits of economic development of unrecognized states: between organized hypocrisy and private interests / M. Riegl // European Scientific Journal. – 2014. – Vol.10. – №4. – P.17–35.

References

1. Daliavska T. P. Mizhnarodni tekhnologii vrehulivannia problem nevyznanykh derzhav / T. P. Daliavska // Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu]. – 2014. – Vyp. 224. – №236. – S.76–81.
2. Nikolaev D. G. Fenomen nepriznannykh gosudarstv v mirovoy politike / D. G. Nikolaev // Vestnik Moskovskogo universiteta. Ser. 25. Mezhdunarodnye otnosheniya i mirovaia politika. – 2010. – №1. – S.27–41.
3. Osipova S. A. Nepriznannye gosudarstva kak politiko-pravovoy fenomen: teoretiko-metodologicheskii aspekt / S. A. Osipova // Visnyk SevNTU: zb. nauk. pr. – Seria: Politologia. – 2011. – Vyp. 123. – S.124–127.
4. Popov F. Ot «bezgosudarstvennoy territorii» k «gosudarstvu de-fakto» / F. Popov // Mezhdunarodnye protsesy. – 2011. – T.9. – №2 (26) [Electronnyy resurs]. – Rezhym dostupa: <http://www.intertrends.ru/twenty-sixth/003.htm>
5. Silaeva Z. V. Priznanie nezavisimosti spornykh gosudarstv v sovremennoy mirovoy politike / Z. V. Silaeva // Istorichesie, filosofskie,

politicheskie i juridicheskie nauki, kulturologia i iskusstvovedenie. Voprosy teorii i praktiki. – Tambov: Gramota. – 2011. – №7 (13): v 3 ch. – Ch.1. – S.134–138.

6. Tskhovrebov K. I. Problemy statusa nepriznannykh i chastichno priznannykh gosudarstv v sovremennom mire / K. I. Tskhovrebov // Vestnik Severo-Osetinskogo gosudarstvennogo universiteta im. K. L. Khetagurova. Seria: Obschestvennye nauki. – 2013. – №4. – S.186–189.
7. Caspersen N. Engaging unrecognized states. An opportunity and challenge for the EU? / N. Caspersen, A. Herrberg. – Brussels: Initiative for peacebuilding, 2010. – 18 p.
8. Caspersen N. Unrecognized states in the international system / N. Caspersen, G. R. V. Stansfield. – New York: Routledge, 2011. – 253 p.
9. Kolsto P. The Sustainability and future of unrecognized quasi-states / P. Kolsto // Journal of Peace Research. – 2006. – Vol.43. – №6. – P.723–740.
10. Pegg S. De facto states in the international system / S. Pegg // Working Paper. – The University of British Columbia. Institute of International Relations. – 1998. – №21. – 26 p.
11. Riegl M. Prospects and limits of economic development of unrecognized states: between organized hypocrisy and private interests / M. Riegl // European Scientific Journal. – 2014. – Vol.10. – №4. – P.17–35.

Telenko O. M., PhD in political science, associate professor of international relations and diplomatic service department, Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine, Lviv), atelenko@inbox.ru

Unrecognized states in modern world: the essence of the notion and the problem of recognition

The article deals with the notion «unrecognized states» and represents different approaches to its understanding by different scholars. Main characteristics of unrecognized states are described. Achievement of de-facto independence, lack of full membership of the international community, demonstrated wish to obtain de-jure independence are among them. Main variants of the reaction of international community on secession are discussed. The international community may use sanctions, ignoring unrecognized states, their supporting and recognition. It is pointed out that a working out of distinct mechanism of transformation of an unrecognized state into a recognized one would help to solve the problem. States appeal to the principle of self-determination of peoples or to the principle of inviolability of frontiers preferring to recognition or non-recognition of a geopolitical unit. It is shown that recognition of a state depends on threat of conflict on secessionist territory, position of interested sides and coincidence of political circumstances on international arena. It is mentioned that various variants of development of events concerning unrecognized states are possible: returning to mother state, absorption by patron state, widespread recognition of independence, long freezing of the problem.

Keywords: unrecognized state, de-facto state, international recognition, diplomatic relations, secession, independence.

Telenko O. M., кандидат политических наук, доцент кафедры международных отношений и дипломатической службы, Львовский национальный университет им. Ивана Франко (Украина, Львов), atelenko@inbox.ru

Непризнанные государства современного мира: сущность понятия и проблема признания

Исследуется сущность понятия «непризнанные государства», освещены подходы к его пониманию разными учеными. Определены главные отличительные признаки непризнанных государств: достижение де-факто независимости, отсутствие полноправного членства в международном содружестве, продемонстрированное желание получить де-юре независимость. Показаны основные варианты реакции международного содружества на сепарацию, в частности такие, как введение санкций, игнорирование непризнанных государств, частичная поддержка и признание. Отмечено, что решению проблемы непризнанных государств содействовало бы создание четкого механизма преобразования непризнанного государства в признанное. Отдавая предпочтение признанию или непризнанию определенного геополитического образования, государства апеллируют к принципу самоопределения наций или принципу нерушимости границ государственных образований. Признание государства зависит от угрозы конфликта на отделенной территории, позиции заинтересованных сторон и политических обстоятельств на международной арене. Отмечены варианты развития событий, связанных с непризнанными государствами: возвращение в состав материнского государства, поглощение государством-патроном, широкое признание независимости, длительное замораживание проблемы.

Ключевые слова: непризнанное государство, де-факто государство, международное признание, дипломатические отношения, сепарация, независимость.

* * *